

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Jacek Jezierski

KBF-4100-10-01/2013

P/13/022

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/022 – Realizacja przez Narodowy Bank Polski zadań związanych z obsługą budżetu państwa oraz gospodarka własna w 2012 r.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontrolerzy	1. Adam Durski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85304 z dnia 28 grudnia 2012 r. 2. Wiesław Lipski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85302 z dnia 28 grudnia 2012 r. 3. Tomasz Wańkowicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85303 z dnia 28 grudnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-5)
Jednostka kontrolowana	Narodowy Bank Polski, ul. Świętokrzyska 11/21, 00-919 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Belka, Prezes Narodowego Banku Polskiego

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ prowadzenie w 2012 r. bankowej obsługi budżetu państwa przez Narodowy Bank Polski oraz realizację skontrolowanych zadań dotyczących działalności i gospodarki własnej Banku.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Narodowy Bank Polski prowadził bankową obsługę budżetu państwa zgodnie z przepisami działu III rozdziału 7 „Bankowa obsługa budżetu państwa oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych” ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych² oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa³. Składane przez Ministra Finansów polecenia przelewów realizowane były terminowo. Prawidłowo zostały naliczone i przekazane na rachunek deponenta odsetki od lokat w złotych i w walutach obcych złożonych w NBP.

Zysk NBP za 2011 r. został podzielony zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim⁴, a wpłata do budżetu państwa w wysokości 8.205,3 mln zł została dokonana w terminie.

Zbadane zamówienia publiczne zostały udzielone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵. Objęte kontrolą koszty zakupów usług obcych i promocji były rzetelnie udokumentowane i zrealizowane zgodnie z regulacjami wewnętrznymi, za wyjątkiem zakupu dwóch filmów reklamowych przeznaczonych do emisji w środkach masowego przekazu.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

³ Dz. U. Nr 245, poz. 1637 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Bankowa obsługa budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Stosownie do art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa. Przepis art. 51 ust. 1 pkt 2 wyżej wymienionej ustawy stanowi, że NBP prowadzi rachunki budżetu państwa.

W ramach bankowej obsługi budżetu państwa NBP prowadzi centralny rachunek bieżący budżetu państwa oraz rachunki bieżące i pomocnicze państwowych jednostek budżetowych i państwowych funduszy celowych. Na koniec 2012 r. NBP obsługiwał 8.360 rachunków bieżących oraz 7.004 rachunki pomocnicze prowadzone w złotych i w walutach obcych dla 3.275 podmiotów.

Według stanu na 28 marca 2013 r. na rachunku budżetu państwa 2012 r. w NBP zaewidencjonowano dochody w kwocie 287.424.642,0 tys. zł, wydatki w wysokości 318.001.806,7 tys. zł oraz deficyt budżetowy w wysokości 30.577.164,8 tys. zł, na sfinansowanie którego zgromadzone były środki w kwocie 30.579.130,6 tys. zł. Kontrola stanu środków na rachunku budżetu państwa w losowo wybranych 58 dniach 2012 r. wykazała, że Minister Finansów utrzymywał środki na finansowanie bieżącego niedoboru budżetu państwa na wystarczającym poziomie. Nie wystąpiły przypadki finansowania deficytu budżetowego przez NBP.

Do końca lutego 2013 r. odprowadzone zostały na centralny rachunek wydatków budżetu państwa wszystkie środki budżetowe z rachunków państwowych jednostek budżetowych prowadzonych przez NBP w ramach obsługi budżetu państwa 2012 r.

Na koniec 2012 r. na rachunkach bieżących i pomocniczych państwowych jednostek budżetowych i państwowych funduszy celowych obsługiwanych przez NBP zgromadzone były środki w wysokości 17.185,8 mln zł, tj. o 14,6% niższej niż na koniec 2011 r. Były to głównie środki zgromadzone na rachunkach prowadzonych w walutach obcych w wysokości 11.784,9 mln zł, rachunkach pomocniczych jednostek budżetowych (2.281,3 mln zł) oraz rachunkach lokat terminowych (1.256,4 mln zł). Największy spadek środków o 3.015,0 mln zł wystąpił na rachunkach budżetu państwa prowadzonych w walutach obcych, a największy wzrost (o 102,9 mln zł) na rachunkach państwowych funduszy celowych.

(dowód: akta kontroli str. 797, 841-987, 1042-1058, 1216-1220, 2780-2781)

Zasady ustalania stanu krajowych środków finansowych budżetu państwa na koniec każdego dnia roboczego określono w porozumieniu NBP z Ministerstwem Finansów. Szczegółowe zasady prowadzenia rachunków bankowych budżetu państwa zostały ustalone w umowach pomiędzy NBP Oddziałem Okręgowym w Warszawie a Ministrem Finansów.

NIK skontrolowała prawidłowość realizacji przez NBP poleceń przelewów złożonych przez Ministra Finansów na próbie 2.020 losowo wybranych przelewów. Kontrola wykazała, że zostały one zrealizowane zgodnie ze zleceniami Ministra Finansów. W 2012 r. NBP odrzucił 873 polecenia przelewów złożone przez Ministra Finansów na kwotę 1.259,2 mln zł. NIK zbadała zasadność odrzucenia przez NBP poleceń przelewu na próbie 20 największych kwotowo poleceń na łączną kwotę 599,2 mln zł. Kontrola wykazała, że postępowanie NBP było uzasadnione. W 16 przypadkach przyczyną odrzucenia był fakt, że beneficjenci płatności nie byli uczestnikami rozliczeń w systemie SORBNET, a w czterech wprowadzony w zleceniach rachunek beneficjentów był nieprawidłowy. Po poprawieniu błędnych danych zlecenia zostały zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 791-840, 1059-1215)

Stosownie do art. 83 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Minister Finansów może dokonywać lokat w złotych i walutach obcych w NBP. Umowa w sprawie lokowania środków pieniężnych przez Ministra Finansów na rachunkach lokat terminowych w złotych w NBP podpisana została 18 grudnia 2006 r. Zgodnie z § 3 ust. 2 tej umowy, w załączniku do aneksu nr 5 z dnia 29 grudnia 2011 r. do umowy określono okresowe dzienne limity stanu lokat w 2012 r. NIK nie stwierdziła przypadków przekroczenia tych limitów. Minister Finansów utrzymywał w 2012 r. []⁸. Stan ten był o 31.346,6 mln zł, tj. o 20,1% niższy niż w 2011 r. Odsetki wypłacone od lokat zapadłych w 2012 r. wyniosły 77,8 mln zł. Kontrola pięciu losowo wybranych lokat na kwotę 3.201,0 mln zł wykazała, że odsetki wyliczono i przekazano zgodnie z zasadami określonymi w § 5 wyżej wymienionej umowy.

Szczegółowe zasady lokowania przez Ministra Finansów środków pieniężnych w walutach obcych w NBP ustalone zostały w umowie rachunku bankowego prowadzonego w walutach obcych z dnia 26 sierpnia 2008 r. W 2012 r. Minister Finansów utrzymywał w NBP []⁶ wykazała, że były one obsługiwane zgodnie z warunkami wyżej wymienionej umowy.

Zasady prowadzenia rachunków i przyjmowanie lokat w złotych i w walutach obcych od podmiotów upoważnionych na podstawie odrębnych przepisów do składania lokat w NBP, uregulowane zostały uchwałami Zarządu NBP. Szczegółowe zasady otwierania i prowadzenia przez NBP lokat na rachunkach pomocniczych dla państwowych jednostek budżetowych określają umowy rachunku bankowego. W 2012 r. pozostałe jednostki budżetowe, z którymi podpisane były umowy na prowadzenie rachunku bankowego utrzymywały w Oddziałach Okręgowych NBP 220 lokat na kwotę 106,6 mln zł, 36 lokat na kwotę 12,8 mln EUR oraz dwie lokaty na kwotę 0,1 mln USD.

(dowód: akta kontroli str. 775-790, 988-1014)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności NBP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa przez NBP.

2. Wynik finansowy NBP

2.1. Plan finansowy NBP na 2012 r.

Opis stanu
faktycznego

Zasady i tryb sporządzania planu finansowego NBP oraz sprawozdania z jego realizacji reguluje uchwała nr 28/2008 r. Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 2 lipca 2008 r. ze zmianami. Plan finansowy NBP na 2012 r. opracowany został zgodnie z przepisami wyżej wymienionej uchwały, przyjęty przez Zarząd Banku i zatwierdzony przez Radę Polityki Pieniężnej. Podobnie jak w latach poprzednich NBP nie zmienił zasad ustalania parametrów do planu uznając, że ich prognozowanie mogłoby stanowić niepożądaną informację dla uczestników rynku finansowego, co do przyszłych kierunków prowadzenia polityki pieniężnej. W procesie planowania przyjęto założenie o stałości parametrów, na które NBP nie ma bezpośredniego wpływu, w tym między innymi kursu walutowego na poziomie fixingu z dnia 30 września 2011 r. Nie uwzględniono również zmiany poziomu rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych. Ze względu na założenia o stałości przyjętych parametrów plan w zakresie wyniku finansowego obciążony był ryzykiem istotnych odchyień. Wielkość kosztów działania i amortyzacji przyjęta została do planu finansowego na podstawie planu

⁶ Wyłączenie jawności na podstawie art. 5 ust 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej

kosztów działania NBP i amortyzacji na 2012 r. Planowane koszty działania NBP zrealizowane zostały w 91,3%, a koszty amortyzacji w 91,9%. Odchylenia w realizacji planu kosztów działania i amortyzacji nie miały istotnego wpływu na poziom realizacji planu wyniku finansowego NBP.

(dowód: akta kontroli str. 2169-2235, 2477-2644)

2.2. Wynik finansowy za 2012 r.

Opis stanu
faktycznego

Wynik finansowy NBP za 2012 r. wyniósł 5.541,1 mln zł i był trzynastokrotnie wyższy od planowanego w wysokości 423,1 mln zł. W porównaniu z wynikiem za 2011 r. był niższy o 3.096,0 mln zł, tj. o 35,8%.

Zysk za 2012 r. był rezultatem dodatniego wyniku finansowego z operacji finansowych w kwocie 9.724,5 mln zł, przychodów z tytułu akcji, udziałów i innych przychodów w łącznej kwocie 170,2 mln zł oraz ujemnego wyniku finansowego z tytułu odsetek, dyskonta i premii w wysokości 3.164,9 mln zł, kosztów działania Banku w łącznej wysokości 1.079,2 mln zł i ujemnego wyniku finansowego z tytułu opłat i prowizji w wysokości 109,5 mln zł.

Wynik z operacji finansowych był wyższy od planowanego o 7.083,5 mln zł, co było rezultatem wyższego niż planowano o 5.320,3 mln zł salda dodatnich i ujemnych zrealizowanych różnic kursowych, o 1.996,9 mln zł salda dodatnich i ujemnych zrealizowanych różnic cenowych, nieplanowanych przychodów w kwocie 376,1 mln zł z aktualizacji wysokości rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych oraz wyższych niż planowano o 609,8 mln zł kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej. Wyższe niż planowano dodatnie saldo z tytułu zrealizowanych różnic kursowych i cenowych osiągnięto głównie w związku z korzystniejszym niż zakładano kursem złotego do walut obcych oraz większą niż planowano skalą sprzedaży walut i zagranicznych papierów wartościowych w sytuacji wzrostu ich cen na rynkach finansowych.

Przychody z tytułu akcji, udziałów i innych przychodów były wyższe od planowanych o 46,6 mln zł, głównie w związku z otrzymaniem nieplanowanej należnej części zysku w wysokości 24,2 mln zł ze sprzedaży przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy części zasobu złota oraz wyższych niż planowano o 20,2 mln zł przychodów ze sprzedaży złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich.

Ujemny wynik finansowy z tytułu odsetek, dyskonta i premii był wyższy od planowanego o 1.998,5 mln zł. Wpłynęło na to osiągnięcie niższych od planowanych o 883,3 mln zł przychodów i poniesienie wyższych od planowanych o 1.115,2 mln zł kosztów. Na obniżenie przychodów z tytułu odsetek, dyskonta i premii wpłynęły głównie niższe od planu przychody z zagranicznych papierów wartościowych i rachunków bankowych w walutach obcych. Było to spowodowane przede wszystkim niższą rentownością papierów wartościowych, spadkiem oprocentowania lokat i rachunków bieżących oraz niższym niż planowano średniorocznym kursem złotego do euro. Większe niż planowano koszty z tytułu odsetek, dyskonta i premii zostały poniesione głównie w wyniku wyższych kosztów premii od zagranicznych papierów wartościowych w związku ze spadkiem ich rentowności.

Koszty działania Banku były łącznie niższe od planowanych o 94,7 mln zł, głównie w związku z niższymi od planowanych o 52,2 mln zł kosztami emisji znaków pieniężnych i o 22,9 mln zł kosztami administracyjnymi.

Ujemny wynik finansowy z tytułu opłat i prowizji był wyższy od planowanego o 108,4 mln zł, głównie w związku z poniesieniem nieplanowanych kosztów z tytułu podatku od transakcji finansowych związanych z zakupem walut obcych.

(dowód: akta kontroli str. 2236-2293, 2295-2431)

2.3. Rezerwy

Opis stanu
faktycznego

W 2012 r. nie zmieniły się zasady tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych. Na 31 grudnia 2012 r. została ona utworzona w wysokości 11.457.911,7 tys. zł, tj. o 376.114,3 tys. zł niższej od kwoty rezerwy na koniec 2011 r. Rezerwa utworzona na koniec 2012 r. jest równa kwocie niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, co jest zgodne z postanowieniem § 1 ust. 3 uchwały nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim⁷. Nadwyżkę rezerwy w kwocie 376.114,3 tys. zł rozwiązano i zaliczono do przychodów 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 452-486)

Stan rezerw utworzonych przez NBP na przyszłe zobowiązania wynosił na koniec 2012 r. 113,7 mln zł i był wyższy od stanu na koniec 2011 r. o 8,3 mln zł, tj. o 7,9%. Utworzone rezerwy dotyczą głównie rezerw na ustawowe zobowiązania wobec pracowników w wysokości 110,4 mln zł, które w stosunku do 2011 r. wzrosły o 8,8 mln zł, tj. o 8,7%.

(dowód: akta kontroli str. 203, 207-212)

2.4. Wpłata do budżetu państwa w 2012 r. części zysku NBP za 2011 r.

Opis stanu
faktycznego

Stosownie do art. 69 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego NBP część rocznego zysku NBP podlega odprowadzeniu do budżetu państwa. Rada Ministrów zatwierdziła uchwałą Nr 92/2012 z dnia 12 czerwca 2012 r. roczne sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2011 r., w którym wykazano zysk w wysokości 8.637.141.599,35 zł. NBP przekazał w dniu 18 czerwca 2012 r. do Pierwszego Urzędu Skarbowego w Warszawie rozliczenie zysku za 2011 r. oraz wpłatę do budżetu państwa w kwocie 8.205.284.519,38 zł, stanowiącej 95% zysku NBP za 2011 r. Zgodnie z art. 62 ust. 1 i 2 wyżej wymienionej ustawy 5% zysku NBP za 2011 r. w kwocie 431.857.079,97 zł przeznaczono na fundusz rezerwowy NBP.

(dowód: akta kontroli str. 2659-2660)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności NBP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację planu finansowego NBP na 2012 r.

3. Gospodarka własna NBP

3.1. Wybrane koszty działania NBP

Opis stanu
faktycznego

Koszty działania NBP w 2012 r. w wysokości 993,9 mln zł były niższe od planowanych o 94,9 mln zł, tj. o 8,7 %. W porównaniu do 2011 r. koszty wzrosły o 42,6 mln zł, tj. o 4,5%. NIK skontrolowała koszty usług obcych, koszty informacji i promocji oraz postępowania o udzielenie zamówień publicznych.

W planie finansowym NBP na 2012 r. koszty usług obcych zaplanowano na 171,8 mln zł, a w trakcie roku zmniejszono do 171,1 mln zł. Poniesiono koszty w wysokości 158,1 mln zł, tj. 92,4% planu po zmianach. Były one wyższe od kosztów poniesionych w 2011 r. o 5,6 mln zł, tj. o 3,7%.

Największą pozycję w kosztach usług obcych stanowiły koszty serwisu i konserwacji systemów informatycznych, które wyniosły 50,3 mln zł i w porównaniu do 2011 r. zmniejszyły się o 3,2 mln zł. Koszty przebudowy, adaptacji i modyfikacjami

⁷ Dz.Urz. NBP z 2010 r. Nr 17, poz. 19.

infrastruktury informatycznej wzrosły w porównaniu do 2011 r. o 81,3%, badań naukowych i analiz o 58,4%, doradztwa i konsultacji o 57,8%

NIK zbadała 12 faktur za wykonane usługi na kwotę 1.775,3 tys. zł. Dokumentacja księgowa i ewidencja zakupów prowadzone były rzetelnie. Zakup usług był celowy i dokonany w trybie zgodnym z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, a wykonanie i odbiór usług prawidłowo udokumentowane.

(dowód: akta kontroli str. 150-206, 213-304)

W NBP w 2012 r. udzielono 185 zamówień publicznych, w trybie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, na dostawy i usługi na kwotę 83.106,8 tys. zł. NIK zbadała trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, w wyniku których podpisano umowy na kwotę 1.363,6 tys. zł. Badaniem objęto postępowania przetargowe związane z odnowieniem usługi świadczenia wsparcia technicznego (znak sprawy DZP-WPP-TK-243-183/DIT/12), dostawą oprogramowania użytkowego i specjalistycznego (znak sprawy DZP-WPP-JM-241-142/DIT/12) oraz świadczeniem usług serwisowych i konsultacyjnych (znak sprawy DZP-WPP-ED-243-64/DIT/12). Postępowania te zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami wyżej wymienionej ustawy, a zamówienia odpowiednio uzasadnione.

(dowód: akta kontroli str. 355-451)

W planie kosztów działania NBP i amortyzacji na 2012 r. limit kosztów dla Departamentu Komunikacji i Promocji na informację, promocję i edukację wynosił 8.148,0 tys. zł. Koszty zrealizowano w kwocie 6.568,0 tys. zł, tj. w 80,6% planu. Były one wyższe o 102,5 tys. zł, tj. o 1,6% niż w 2011 r. Koszty informacji i promocji wyniosły 2.088,7 tys. zł i były wyższe o 1.398,6 tys. zł, tj. o 203,0% od kosztów w 2011 r.

NIK zbadała zakupy związane z działalnością promocyjno-informacyjną na kwotę 838,3 tys. zł, w tym zakupy materiałów programowych przeznaczonych do emisji w radiu, telewizji lub w internecie, do których nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W 2012 r. NBP zakupił dwa spoty telewizyjne promujące zasady bezpiecznego zaciągania pożyczek i lokowania środków. Zakup został dokonany z naruszeniem obowiązujących w NBP regulacji wewnętrznych. Dyrektor Departamentu Komunikacji i Promocji nie dopełnił obowiązku zasięgnięcia opinii prawnej przed podjęciem decyzji o zakupie. Wymóg taki wynika z § 14 ust. 1 pkt 2 Uchwały Nr 26/98 Zarządu NBP z dnia 23 października 1998 r. w sprawie obsługi prawnej w NBP, który stanowi, że dyrektorzy jednostek organizacyjnych i departamentów są obowiązani zasięgać opinii prawnej przed podjęciem decyzji o istotnym znaczeniu gospodarczym lub społecznym, w szczególności przed zawarciem umów, których wartość brutto przekracza równowartość kwoty 14,0 tys. EUR. Wniosek o dokonanie zakupu zatwierdził Zastępca Dyrektora Departamentu Komunikacji i Promocji, a zgodnie z Procedurą zawierania umów cywilnoprawnych w Departamencie Komunikacji i Promocji, powinien zatwierdzić Dyrektor tego Departamentu. Wymóg zatwierdzania wniosku o dokonanie zakupu przez Dyrektora Departamentu dotyczy zakupów o równowartości przekraczającej 14,0 tys. EUR, które nie podlegają przepisom ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych. Do umowy nie został dołączony wydruk z centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej zleceniobiorcy stanowiący, zgodnie z postanowieniem § 10 pkt a umowy, integralną jej część. Ponadto w umowie błędnie wpisano nazwę firmy, której zlecono wykonanie spotów.

NIK nie wnosi zastrzeżeń do prawidłowości pozostałych objętych kontrolą zakupów związanych z działalnością promocyjno-informacyjną NBP.

(dowód: akta kontroli str. 487-774)

3.2. Wybrane aspekty gospodarki własnej NBP

Opis stanu
faktycznego

W planie inwestycji NBP na 2012 r. zaplanowano środki na inwestycje w wysokości 202.692,0 tys. zł, w tym 50.784,0 tys. zł na budownictwo inwestycyjne, 149.908,0 tys. zł na zakup środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz 2.000,0 tys. zł na rezerwę. W ciągu roku plan był dwukrotnie zmieniany i środki na inwestycje zmniejszono do 119.375,0 tys. zł, tj. o 41,1%. Podstawą wprowadzenia zmian były wyniki analizy stanu realizacji zadań inwestycyjnych w I półroczu 2012 r., które wskazywały, że nie wszystkie zaplanowane zadania zostaną w pełni zrealizowane do końca roku. Zmian w planie inwestycji na 2012 r. dokonano na podstawie § 33 uchwały nr 68/2001 Zarządu NBP z dnia 21 grudnia 2001 r. w sprawie planowania oraz realizacji inwestycji, remontów i konserwacji w NBP.

W 2012 r. NBP wydatkował na realizację zadań inwestycyjnych środki w wysokości 96.092,0 tys. zł, tj. mniejszej o 23.283,0 tys. zł (19,5%) od ujętej w planie po zmianach. Niepełne wykonanie planu inwestycji po zmianach wynikało z uzyskania niższych od oszacowanych cen w postępowaniach przetargowych, niepełnej realizacji inwestycji teleinformatycznych oraz modernizacji budynków po Polskiej Akademii Nauk przy ul. Świętokrzyskiej w Warszawie i przebudowy budynku Oddziału Okręgowego NBP w Krakowie, a także niewykorzystania planowanej rezerwy.

(dowód: akta kontroli str. 8-85)

NIK zbadała realizację zadań inwestycyjnych dotyczących modernizacji dealing roomu oraz pomieszczeń po przychodni lekarskiej w budynku przy ul. Świętokrzyskiej w Warszawie. Zdaniem NIK proces inwestycyjny przeprowadzono zgodnie z uregulowaniami wewnętrznymi NBP.

Zbadano również nie w pełni zrealizowane zadanie modernizacji infrastruktury sieciowej NBP oraz zaniechaną inwestycję budowy zapasowego ośrodka komputerowego NBP w Zalesiu Górnym. Niepełne wykonanie modernizacji infrastruktury sieciowej NBP wynikało głównie z niezakończonych w planowanym czasie procedur przetargowych oraz wydłużonych terminów dostaw urządzeń przez producentów. Rezygnacja z inwestycji budowy zapasowego ośrodka komputerowego NBP w Zalesiu Górnym nastąpiła w związku ze zmianą wymagań technicznych i bezpieczeństwa dla tego typu obiektów, których nie spełniał budynek Ośrodka Szkoleniowego NBP w Zalesiu Górnym.

(dowód: akta kontroli str. 86-149)

NIK sprawdziła realizację harmonogramu modernizacji budynku po Polskiej Akademii Nauk przy ul. Świętokrzyskiej w Warszawie oraz zgodność z planem kosztów tej inwestycji. Umowa na realizację inwestycji podpisana została w dniu 30 września 2009 r., z terminem wykonania robót do 30 września 2010 r. za kwotę 51,9 mln zł. Do umowy podpisano sześć aneksów i siedem umów uzupełniających zawartych na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, w wyniku których termin realizacji zamówienia przesunięty został na I kwartał 2013 r., a planowany koszt realizacji inwestycji określono na kwotę 100,0 mln zł. Potrzebę sporządzania aneksów do umowy i zawierania umów uzupełniających NBP uzasadniał faktem, że w trakcie prowadzenia robót budowlanych doszło do szeregu nieprzewidzianych sytuacji i okoliczności powodujących konieczność wykonania robót zamiennych i uzupełniających, które

miały wpływ na wydłużenie pierwotnego terminu zakończenia prac i wzrost wartości zamówienia. Dotyczyło to np. zmian instalacyjnych, otynkowania budynku, montażu części stolarki drzwiowej, zmian robót elewacyjnych, naprawy konstrukcji żelbetowej, budowy ścian działowych, dodatkowych robót elektrycznych oraz przebudowy pomieszczeń na potrzeby Centrum Pieniądza NBP, co nie było planowane na etapie prac projektowych. Możliwość poniesienia dodatkowych kosztów była przewidziana w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia sporządzonej dla potrzeb zamówienia podstawowego. Podstawą sporządzania aneksów i udzielania zamówień uzupełniających były każdorazowo protokoły konieczności. Według stanu na koniec 2012 r. łączna kwota wydatków poniesionych na inwestycję wyniosła 84,3 mln zł, a zadanie częściowo zostało zakończone i rozliczone. W planie inwestycji na 2012 r. przewidziano wydatki na realizację tego zadania w kwocie 14,0 mln zł. Zostały one zrealizowane w wysokości 12,9 mln zł, tj. w 92,0%. Do końca 2012 r. oddano do użytkowania część biurową remontowanego budynku, a prace w części przewidzianej na powierzchnię wystawienniczą Centrum Pieniądza są kontynuowane w 2013 r.

Realizacja tej inwestycji za okres do końca I półrocza 2011 r. była przedmiotem audytu przeprowadzonego przez Departament Audytu Wewnętrznego NBP. Audyt nie wykazał nieprawidłowości w zawieraniu umów na inwestycję i stanie ich realizacji oraz rozliczaniu robót budowlanych.

(dowód: akta kontroli str.1221-1695)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Wydatki na inwestycje w 2012 r. zostały zrealizowane w wysokości 47,4% planowanych i 80,5% planu po zmianach. W 2012 r. podobnie jak w latach poprzednich realizacja tych wydatków była istotnie niższa od założeń. W 2011 r. wydatki na inwestycje zostały zrealizowane w 35,5% planu i 66,6% planu po zmianach. Wykonanie planu po zmianach w 2012 r. było wyższe o 13,9 punktu procentowego w stosunku do wykonania w 2011 r. W ocenie NIK utrzymywanie się od lat niskiego poziomu realizacji planu wydatków na inwestycje świadczy o tym, że w procesie planowania niedostatecznie precyzyjnie dokonano analizy potrzeb inwestycyjnych. W związku z tym w dalszym ciągu aktualny jest sformułowany w latach poprzednich wniosek o poprawę realności planowania zadań ujmowanych w planie inwestycji NBP.

3.3. Gospodarowanie nieruchomościami NBP

Opis stanu
faktycznego

W 2011 r. Zarząd NBP powołał pełnomocnika do spraw opracowania analizy i optymalizacji wykorzystania nieruchomości położonych w Warszawie oraz zlecił podmiotowi zewnętrznemu opracowanie analizy wykorzystania nieruchomości w Warszawie i przedstawienie rekomendacji w zakresie ich zagospodarowania.

Zarząd zapoznał się z rekomendacjami dotyczącymi zagospodarowania nieruchomości przedstawionymi przez pełnomocnika oraz podmiot zewnętrzny i wnioski z tych rekomendacji uwzględnił w Planie działalności NBP na lata 2013–2015. Jednym z zadań przyjętych do realizacji w latach 2013–2014 jest zbycie nieruchomości przy ul. Syreny 23 w Warszawie i przygotowanie procesu zbycia pozostałych wybranych nieruchomości. W dniu 11 lutego 2013 r. Zarząd NBP wyraził zgodę na nieodpłatne zrzeczenie się przez NBP, w trybie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁸, na rzecz Skarbu Państwa na potrzeby jednostek administracji państwowej, prawa użytkowania wieczystego działki wraz z odrębną własnością budynku biurowego przy ul. Syreny 23 w Warszawie. Koszty związane z utrzymaniem tej nieruchomości w 2012 r. wyniosły 1.030,0 tys. zł. Zarząd wyraził także zgodę na sprzedaż lokali

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.

mieszkalnych w budynku przy ul. Jasnej 8 w Warszawie dotychczasowym najemcom, w trybie bezprzetargowym za cenę zgodną z wyceną rzeczoznawcy majątkowego, pomniejszoną o bonifikatę uchwaloną przez Radę Miasta Stołecznego Warszawy, ustaloną dla sprzedaży lokali mieszkalnych stanowiących własność gminy, a po zakończeniu tego procesu wystawienie na sprzedaż pozostałej części nieruchomości w procedurze przetargowej. Przygotowany został harmonogram zbycia tej nieruchomości do końca 2014 r. Koszty jej utrzymania w 2012 r. wyniosły 829,2 tys. zł. Przewidywany dochód ze sprzedaży nieruchomości oszacowano na około 5,0 mln zł. Sprzedaż lokali mieszkalnych dotychczasowym najemcom jest możliwa na podstawie przepisu § 52 ust. 3 uchwały nr 29/2007 Zarządu NBP z dnia 25 października 2007 r. w sprawie gospodarki składnikami majątku trwałego NBP, który stanowi, że lokale zbędne w NBP podlegają sprzedaży na rzecz ich najemców w trybie bezprzetargowym z bonifikatą uchwaloną przez gminę. Zarząd NBP nie podjął do końca 2012 r. decyzji w sprawie budowy nowych obiektów biurowych i skarbcowych dla potrzeb Centrali NBP i O/O NBP w Warszawie. NBP bezskutecznie podejmował próby sprzedaży nieruchomości w Zegrzu Północnym zakupionej w 2002 r. od Agencji Mienia Wojskowego. Koszty związane z nabyciem i przygotowaniem nieruchomości do realizacji inwestycji wyniosły 28.589,0 tys. zł, a jej utrzymanie do końca 2012 r. 6.863,6 tys. zł. W latach 2009–2011 NBP ogłosił trzy pisemne przetargi nieograniczone na sprzedaż nieruchomości za cenę wywoławczą 28.589,0 tys. zł. W związku z brakiem zainteresowania ofertą Zarząd NBP 10 maja 2012 r. zaakceptował niższą cenę wywoławczą do przetargu w wysokości 25.800,0 tys. zł. W ogłoszonym w październiku 2012 r. pisemnym przetargu na sprzedaż nieruchomości nie wpłynęła żadna oferta.

(dowód: akta kontroli str. 1696-1858)

NIK w latach poprzednich wnioskowała o przeanalizowanie wielkości bazy szkoleniowo-wypoczynkowej oraz podjęcie działań w celu jej racjonalizacji. Zespół powołany przez Dyrektora Zakładu Usług Gospodarczych dokonał w 2012 r. analizy funkcjonowania ośrodków szkoleniowych i wypoczynkowych NBP. Wnioski z analizy przyjęto do Planu działalności NBP na lata 2013–2015, w którym uwzględniono restrukturyzację działalności wszystkich ośrodków i przygotowanie do sprzedaży Ośrodka Wypoczynkowego „Guzianka” w Rucianem-Nidzie. W 2012 r. w celu zmniejszenia kosztów utrzymania ośrodków Zakład Usług Gospodarczych rozpoczął wstępną restrukturyzację zatrudnienia.

(dowód: akta kontroli str. 1859-1866)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności NBP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania NBP w zakresie gospodarowania nieruchomościami.

3.4. Nadzór NBP nad działalnością Spółki Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.

Opis stanu
faktycznego

Zasady i tryb wykonywania nadzoru właścicielskiego w NBP są uregulowane w Uchwale Nr 34/2011 Zarządu NBP z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wykonywania nadzoru właścicielskiego nad spółkami, w których NBP jest współnikiem lub akcjonariuszem oraz nadzoru organizacyjnego nad podmiotami utworzonymi przez NBP. Zadania wynikające z nadzoru właścicielskiego i organizacyjnego wykonuje Gabinet Prezesa NBP we współpracy z departamentami właściwymi ze względu na przedmiot działalności nadzorowanych spółek oraz organy nadzorcze spółek, w skład których powoływani są przedstawiciele NBP. W 2012 r. Gabinet Prezesa NBP oraz przedstawiciele NBP w organach Spółki Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o. (BSB) sprawowali nadzór nad jej działalnością

zgodnie z postanowieniami wyżej wymienionej Uchwały. Przygotowana przez Gabinet Prezesa, we współpracy z innymi departamentami, zbiorcza analiza funkcjonowania w 2011 r. spółek i podmiotów utworzonych przez NBP została przyjęta przez Zarząd NBP na posiedzeniu w dniu 23 sierpnia 2012 r. Zarząd przyjął rekomendację dalszego utrzymywania zaangażowania kapitałowego NBP w BSB przy stałej ocenie realizacji celów zakładanych w Strategii Rozwoju Spółki na lata 2011–2013. Wstępne dane BSB za 2012 r. wskazują na poprawę wyników finansowych. Na koniec grudnia 2012 r. suma bilansowa była wyższa o 901,0 tys. zł, kapitał własny wzrósł o 715,0 tys. zł, a zysk netto był wyższy o 212,0 tys. zł w porównaniu do roku poprzedniego.

NBP w 2012 r. zlecił BSB realizację usług informatycznych, których wartość w kwocie 8.848,4 tys. zł stanowiła 37,4% przychodów ze sprzedaży ogółem zrealizowanych przez Spółkę. Kontrola sześciu zamówień NBP o wartości 3.138,9 tys. zł na usługi informatyczne zlecone do realizacji Spółce wykazała, że przestrzegane były procedury określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 339-354, 1867-2089)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności NBP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie nadzór NBP nad Spółką BSB.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 29 kwietnia 2013 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Jacek Jezierski

.....
podpis

Na podstawie art.35c ustawy o NIK, w treści wystąpienia dokonuje się sprostowania następującej omyłki rachunkowej:

w punkcie 3.1 na str. 7 w zdaniu: „W NBP w 2012 r. udzielono 185 zamówień publicznych, w trybie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, na dostawy i usługi na kwotę 83.106,8 tys. zł.” liczbę 83.106,8 zastępuje się liczbą 108.824,4.